

## A VINITI mágnesszalagjainak hasznosítása az NDK Pamutipari Kombinátjában

Mintegy 70 ezer dolgozóját tekintve a Pamutipari Kombinát az NDK könnyűiparának legnagyobb kombinátja, melyhez 25 vállalat tartozik. A kombinát profilja rendkívül széles, a szálanyag beérkezésétől a végtermék kiszerezéséig mindenre kiterjed.

A kombinát információellátását nyolc – egymással együttműködő – információs és dokumentációs osztály biztosítja. Mindegyikük részt vesz a központi számítógépes program (SOPS AIDOS rendszer) működtetésében, oly módon, hogy egy számára kijelölt szakterületen a releváns szakfolyóiratcikkek referátumokat készít. *Információs szolgáltatásuk a következők:*

- az „Informationen b” c. információs kiadvány (faktografikus, analitikus-szintetikus, tudományos–műszaki, műszaki–gazdasági, valamint piaci információkat tartalmaz és rövid híreket,
- koncentrált információk speciális felhasználók számára,
- a vezetéshez szükséges információk.

### Miért használják a VINITI mágnesszalagos szolgáltatását?

Belső szakirodalmi információs rendszerük végtermékei és a Textil- és Ruhaipari Tudományos és Műszaki Intézet információs szolgáltatásai kizárólag a textil- és ruhaiparra korlátozódnak. A nemzetközi tendenciák figyelemmel kíséréséhez azonban feltétlenül szükség van a textilipar interdiszciplináris és határterületeinek információira is (mikroelektronika, ipari robottechnika, textilkémia, biotechnológia stb.) Ezért szükséges olyan információs rendszerek felhasználása is, amelyek ezt a tematikai komplexitást biztosítani tudják.

A VINITI mágnesszalagjainak feldolgozását az Információs és Dokumentációs Intézet (Zentralinstitut für Information und Dokumentation = ZIID) végzi, 1984-ben 35 800 tételt (bibliográfiai leírást) küldött havonta. Ezek megoszlása forrásfajták szerint:

- szabadalmak kb. 30–50%
- periodikumok 20–40%
- cikkgyűjtemények 5%
- monográfiák 2%
- letéti cikkek 4%
- szabványok 1%

A mágnesszalagos szolgáltatásokat kétféle módon használhatják:

- mágnesszalagos szolgáltatás mint keresőeszköz,
- mágnesszalagos szolgáltatás mint regiszter a Referatívnyj Žurnalhoz.

Egyelőre csak mint keresőeszközt alkalmazzák.

A ZIID-ben rendelkezésre álló VINITI-állományokban a következő szempontok szerint lehet keresni:

- rubrikátor jelzet,
- címszavak,
- kulcsszavak,
- szerző,
- feltaláló,
- szabadalomtulajdonos,
- nemzetközi szabadalmi osztályozó rendszer.

Mindegyik keresési szempont diszjunktívan és konjunktívan kapcsolható. Így például lehetséges a cím és kulcsszavak szerinti egyidejű keresés.

### A kísérleti futtatások értékelése

A VINITI forrásfeltáró tevékenysége a népgazdaság számos területét öleli fel és adatbázisa különféle állományokra tagolódik. Ezek közül az automatizálási és gépipari állományt tesztelte a kombinát pamutipari és dokumentációs osztálya.

Az 1983-ban kezdődött próbaüzem során 28 próbakeresést végeztek, lekérdezve a teljes textilipari profilt. A munka értékelése az alábbi képet mutatja:

| Futtatások száma | Relevancia (%) |
|------------------|----------------|
| 10               | 100            |
| 4                | 75–100         |
| 6                | 50–75          |
| 4                | 25–50          |
| 2                | 0–25           |
| 2                | 0              |

Az eredményhez hozzá kell tenni, hogy kiértékeléskor az információs szakemberek alapos válogatást végeztek. Különösen akkor volt kedvező a relevanciaérték, ha a keresés közvetlenül egy meghatározott termékre irányult.

A legnagyobb problémát a nyelvi nehézségek okozták. A leküzdés módjai:

- a német, angol, francia szakirodalom esetén a cím megjelenik az eredeti nyelven is. (Egyes állományok esetében így alig van probléma, mert pl. az automatizálási állomány 60%-a angol nyelvű, 20%-a orosz, 12%-a német, 2%-a francia és 6%-a egyéb nyelvű.)
- az információs részlegben dolgozók szakmai és idegennyelvtudás szerinti tagolása biztosíték arra, hogy el tudják dönteni egy-egy találatról, hogy érdemes-e vele tovább foglalkozni vagy sem.

A tesztelés kedvező tapasztalatai alapján megszületett a döntés: a VINITI mágnesszalagjait rendszeresen felhasználják az osztály szelektív információterjesztési szolgáltatásához.

*WEISS, S.: Erfahrungen bei der Anwendung der Magnetbanddienste des VINITI = Informatik, 31. köt. 3. sz. 1984. p. 3–5./*

(Virághalmy Ferenc)